

Najaarsnota 2025

In de najaarsnota 2025 wordt een doorkijk gegeven op het financieel meerjarenperspectief, als ook voorstellen gedaan om de begroting 2026 te intensiveren. Tevens wordt ingegaan op de ontwikkelingen in het huidig begrotingsjaar.

Zeeland 2026	5
1. Prioritaire dossiers: Natuurherstel, Zeeland 2050 en Organisatieontwikkeling	7
Inleiding	7
1.1. Prioritair dossier: Natuurherstel en stikstof	7
1.2. Prioritair dossier: Zeeland 2050	8
1.3. Prioritair dossier: Organisatieontwikkeling	9
2. Voorstellen voor uitvoeringsprogramma's en grote projecten	10
Inleiding	10
2.1. Uitvoeringsorganisaties	10
2.2. Domein Leefomgeving en bereikbaarheid	13
2.3. Domein Economie en Samenleving	16
2.4. Domein Duurzaamheid en landelijk gebied	19
2.5. Recapitulatie financiële voorstellen	21
3. Overige voorstellen en ontwikkelingen	22
3.1. Ontwikkelingen Provinciefonds	22
3.2. ZEH dividenden	24
3.3. Motorrijtuigenbelasting	26
3.4. 2e ronde budgetbewaking 2025	27
3.5. Voorstellen Basis op orde	27
4. Financieel perspectief	30
4.1. Voorstellen investeringsagenda	30
4.2. Financieel meerjarenperspectief	30
4.3. Ontwikkeling algemene reserve en weerstandsratio	31
Bijlagen	32
Bijlage 1: Effecten 2 ^e ronde budgetbewaking 2025	32
 Zeeland 2026	 5
1. Prioritaire dossiers: Natuurherstel, Zeeland 2050 en Organisatieontwikkeling	7
Inleiding	7
1.1. Prioritair dossier: Natuurherstel en stikstof	7
1.2. Prioritair dossier: Zeeland 2050	8
1.3. Prioritair dossier: Organisatieontwikkeling	9
2. Voorstellen voor uitvoeringsprogramma's en grote projecten	10
Inleiding	10
2.1. Uitvoeringsorganisaties	10
2.2. Domein Leefomgeving en bereikbaarheid	13
2.3. Domein Economie en Samenleving	16
2.4. Domein Duurzaamheid en landelijk gebied	19
2.5. Recapitulatie financiële voorstellen	21
3. Overige voorstellen en ontwikkelingen	22
3.1. Ontwikkelingen Provinciefonds	22
3.2. ZEH dividenden	24
3.3. Motorrijtuigenbelasting	26
3.4. 2e ronde budgetbewaking 2025	27
3.5. Voorstellen Basis op orde	27
4. Financieel perspectief	30

4.1. Voorstellen investeringsagenda	30
4.2. Financieel meerjarenperspectief	30
4.3. Ontwikkeling algemene reserve en weerstandsratio	31
Bijlagen	32
Bijlage 1: Effecten 2 ^e ronde budgetbewaking 2025	32

Zeeland 2026

In de afgelopen maanden is er veel gebeurd in Zeeland onder de noemer Zeeland 2050. Een proces dat zich richt op het op een andere manier op de kaart zetten van Zeeland. In de afgelopen jaren hebben we als regio nog te weinig op het netvlies van Den Haag gestaan. Dat gaat zowel over wat Zeeland te bieden heeft, als wat Zeeland van het Rijk nodig heeft. Het beste Zeeland voor de Zeeuwen – toekomstbestendig, met behoud van eigenheid en kwaliteit, de plek waar je *wilt* zijn – draagt immers ook bij aan het beste Nederland voor de Nederlanders. We zien een toenemend draagvlak, ook bij maatschappelijke partners, zoals grote en kleine bedrijven en instellingen: een gezamenlijke koers voor de komende jaren geeft hun immers ook een duidelijk perspectief. Verderop in deze nota beschrijven we de voortgang van dat proces.

Hoe belangrijk een goede visie voor de relatief verre toekomst ook is, minstens zo belangrijk is dat we ook vandaag en morgen al de goede dingen doen voor Zeeland. 2026 is het laatste volle jaar van deze Staten en deze coalitie. Uit de midterm review die we in de Voorjaarsnota presenteerden blijkt dat de uitvoering goed op koers ligt. Natuurlijk blijft er genoeg waar we mee aan de slag gaan. Een groot dossier daarin is kernenergie. De bouw van twee kerncentrales gaat over het grootste project ooit in Nederland – en mogelijk in Zeeland. Dat geeft mogelijkheden, maar ook begrijpelijke en terechte zorgen in de gebieden waar ze gebouwd zouden kunnen worden. Aan het eind van de collegeperiode willen we dat er afspraken liggen die ervoor zorgen dat áls de bouw van kerncentrales in Zeeland doorgaat, dat netto een aanwinst is: dat tegenover de overlast tijdens de bouw staat dat er een totaalpakket ligt, waar Zeeland beter mee af is. Dat het landschap niet wordt aangetast en de leefbaarheid en toekomstbestendigheid van de regio ook een sterke impuls krijgt.

Eind 2026 willen we het publiek vervoer over heel Zeeland uitgerold hebben. Dat is een systeem waarbij het openbaar vervoer met zijn vaste dienstregeling wordt uitgebreid met de Flex: busjes en auto's die telefonisch of met een app kunnen worden besteld. Zoet water is van levensbelang voor Zeeland. Voor de landbouw, maar ook voor de inwoners en bedrijven. Er is van alles in gang gezet, maar dat gaat nog niet hard genoeg. Als het gaat om gewasbescherming moet het landelijke tempo juist wat omlaag: de richting is goed, maar er moeten wel alternatieven zijn voordat bestrijdingsmiddelen verboden worden. We blijven ook werken aan de balans tussen natuur, recreatie en landbouw als het gaat om faunabeheer: verbindingen leggen en polarisatie tussen de partijen wegnemen. Rond de visserij is ook altijd beweging. Voor de oesterkweek zijn de kweektafels een goede oplossing gebleken, maar nu is de kreeftensterfte in de Oosterschelde een tegenvaller. We brengen alle partijen, overheden, Rijk en wetenschap bij elkaar om een oplossing te vinden.

Ook los van Zeeland 2050 is woningbouw een belangrijke opgave. Hoewel soms nog het beeld bestaat dat we als provincie op de rem staan, is de werkelijkheid anders. In de woondeal is afgesproken dat we tot 2030 16.500 woningen bouwen. We liggen voor op schema, maar dit is nog maar het begin. We moeten nu al gaan nadenken over hoe we daarna verder gaan. Want meer Zeeuwen – die nodig zijn om onze voorzieningen in stand te houden en te zorgen dat er ook over 25 jaar een gezonde beroepsbevolking is – zullen hier ook moeten *kunnen*, maar vooral *willen* wonen. Bij een mooie woonomgeving hoort ook een schone en veilige woonomgeving: met minder PFAS, fijnstof, stikstof. Om die te waarborgen moet de RUD robuuster,

wendbaarder en daadkrachtiger worden. Daar werken we aan, net als aan de interne ondersteunende taken van de RUD, die we als Provincie op ons gaan nemen.

De allergrootste opgave van de provincie voor de komende jaren is een oplossing voor het stikstofprobleem, zodat Zeeland niet op slot gaat. Ook dat is een van de prioritaire dossiers (zie ook Hoofdstuk 1) waar we hard mee aan de slag blijven.

Zomaar een greep uit alle zaken die we in 2026 op willen pakken. In deze Najaarsnota beschrijven we verder de stand van zaken van onze prioritaire dossiers en enkele noodzakelijke bijstellingen van de begroting. Dankzij onze gezonde financiële positie kunnen we ook volgend jaar weer veel doen voor het beste Zeeland voor de Zeeuwen. Met Zeeland, en voor Zeeland!

1. Prioritaire dossiers: Natuurherstel, Zeeland 2050 en Organisatieontwikkeling

Inleiding

In de Voorjaarsnota 2025 hebben we een aantal prioritaire dossiers benoemd, die van zo'n groot belang zijn voor de toekomst van Zeeland dat we daar capaciteit voor vrij hebben gemaakt. Voor de korte termijn gaat dat over natuurherstel en stikstof. We kijken naar mogelijkheden om de vergunningverlening weer op gang te brengen en tegelijkertijd te werken aan natuurherstel.

Voor de toekomst gaat dat over Zeeland 2050. Als we doorgaan met hoe we de afgelopen jaren gewerkt hebben, is te voorzien dat we grote vraagstukken krijgen rondom de beroepsbevolking en de voorzieningen die levende gemeenschappen in Zeeland nodig hebben. Deze beide vraagstukken vragen een andere manier van werken. Minder gericht op wat we zelf, op eigen kracht kunnen bereiken; maar meer op hoe we ervoor kunnen zorgen dat ook andere partijen, met name het Rijk, vanuit een verbinding van belangen samen met ons de goede dingen doen. Dat vraagt dat we investeren in een organisatieontwikkelingstraject.

Naast deze prioritaire dossiers zijn er natuurlijk meer dossiers die onze speciale aandacht vragen in de komende periode. Dat gaat bijvoorbeeld over de zorgen die wij hebben rondom een toekomstbestendig zorgsysteem in Zeeland en toekomstbestendig onderwijs. In paragraaf 2.3 komen wij daar verder op terug.

1.1. Prioritair dossier: Natuurherstel en stikstof

Door verschillende uitspraken van de rechter staat natuurherstel en stikstof centraal in het landelijk gebied. Veel initiatieven die stikstofruimte nodig hebben kunnen niet doorgaan, maar ook initiatieven die de afgelopen vijf jaar gebruik hebben gemaakt van intern salderen, moeten alsnog een vergunning aanvragen. Omdat dit in de buurt van overbelaste Natura2000-gebieden haast onmogelijk is, zijn natuurherstel en stikstofreductie van groot belang.

Realisatie natuurherstelpakketten

De realisatie van natuurherstelprojecten via Koplopers-maatregelen, Programma Natuur en Natuurbeheerplannen loopt goed en wordt waar mogelijk versneld. Daarnaast wordt naar nieuwe maatregelen gezocht die eerder niet in beeld waren.

Maatregelenpakketten

De afgelopen periode is vanuit verschillende beleidsvelden een inventarisatie uitgevoerd naar maatregelen die kunnen bijdragen aan stikstofreductie en herstel van natuurwaarden. De maatregelen, zowel fysieke als juridisch-technische, toetsen wij op haalbaarheid, effectiviteit en verwachte bijdrage aan stikstofreductie. We nemen de maatregelen op in het Zeeuwse stikstofplan. Dit zal ter besluitvorming aan u worden voorgelegd en maakt onderdeel uit van het Zeeuws gebiedsprogramma.

Monitoring- en sturingsinstrument

Om de stikstofproblematiek effectief aan te pakken, is een integraal inzicht in de kosten en baten van mogelijke maatregelen noodzakelijk. Om die reden ontwikkelen wij een monitoring- en

sturingsinstrument stikstofreductie en natuurherstel om de gegevens samen te brengen en inzicht te verkrijgen in de informatie.

Dit inzicht maakt het mogelijk om maatregelen onderling te vergelijken, effecten te voorspellen en een weloverwogen afweging te maken. Daarbij gaat het niet alleen om de primaire effecten op stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden, maar ook om bijkomende positieve effecten op andere drukfactoren die het realiseren van natuurdoelen kunnen belemmeren, zoals waterbeschikbaarheid, verstoring, en de aanwezigheid van invasieve exoten. Naast ecologische effecten is het van belang om inzicht te hebben in de kosten, de praktische haalbaarheid en eventuele economische kansen die de maatregelen met zich meebrengen.

Lobby richting Den Haag

Richting het Rijk hebben wij een propositie “Natuurherstel en stikstof” opgesteld. Met het oog op de verkiezingen vraagt dit bestuurlijke aandacht en lobby. Deze lobby is gericht op het verkrijgen van juridische experimenteerruimte, aanvullende rijksmiddelen en beleidsmatige erkenning van de specifieke Zeeuwse omstandigheden. Daarnaast is internationale samenwerking essentieel, gezien het grensoverschrijdende karakter van stikstofdepositie.

In eerste instantie pakken we dit prioritaire dossier binnen de bestaande budgetten op. In onze investeringsagenda hebben we alvast in onze programmering een bedrag van € 20 miljoen opgenomen voor maatregelen in het landelijk gebied op het gebied van natuur (stikstof), water en klimaat. Mochten er aanvullende voorstellen nodig zijn, dan volgen die bij de voorjaarsnota 2026.

1.2. Prioritair dossier: Zeeland 2050

In juli 2025 is het toekomstperspectief “Zeeland 2050 – Bouwen aan de Delta van de toekomst” gepresenteerd. Zeeland 2050 is een wenkend toekomstperspectief zonder de status van een beleidsdocument of vastgestelde visie. Het belangrijkste doel van Zeeland 2050 is om op een andere manier op het netvlies van Den Haag te komen. Om te zorgen dat Zeeland vol in de aandacht van Den Haag staat. En om onszelf in Zeeland te helpen om los te komen van het hier en nu, en een generatie vooruit te kijken: hoe gaan we ervoor zorgen dat Zeeland ook in de toekomst een plek is waar je goed kunt leven, wonen en werken? Zeeland heeft meer inwoners nodig om de regio welvarend en leefbaar te houden, om te zorgen dat er ook in de toekomst voldoende arbeidskrachten zijn. En dat er dus ook scholen, dokters, winkels enzovoorts zijn. Samen met het Rijk willen de Zeeuwse overheden ervoor zorgen dat er meer mensen in Zeeland *willen en kunnen* wonen: onze eigenheid behouden, maar ook het (hoger) onderwijsaanbod verbeteren, woningen bouwen en de bereikbaarheid verbeteren. Het mes snijdt aan twee kanten, omdat Zeeland juist sterk is in sectoren waar versterking voor het Rijk van belang is: energie, maritiem, voedsel, eventueel defensie. Een welvarend en toekomstbestendig Zeeland is ook een nationaal belang.

Het magazine dat is uitgebracht heeft een beweging op gang gebracht, een gevoel dat het van belang is om écht met alle partijen – instellingen, bedrijven, overheden – Zeeland verder te helpen. Dat proces loopt door in Zeeland, maar ook met het Rijk. We zijn, aan de hand van de regionale voorzet in het magazine Zeeland 2050, aan het onderzoeken waar we de gemeenschappelijke belangen met het Rijk kunnen vinden. Het is de bedoeling dat de

overeenstemming in visie wordt beschreven in een Strategische Agenda. Deze agenda schetst waar zowel de regionale partijen als het Rijk elkaar kunnen vinden, en is dus min of meer een gezamenlijke concrete strategische visie, die vervolgens door alle partijen kan worden vastgesteld en voor zover van toepassing vertaald in het eigen beleid.

In de komende periode is onze inzet erop gericht om er – in samenwerking met gemeenten en waterschap - voor te zorgen dat het Toekomstperspectief 2050 leidt tot een brede beweging, nieuw beleid en investeringen.

1.3. Prioritair dossier: Organisatieontwikkeling

Het doel van de organisatieontwikkeling is om de wendbaarheid en effectiviteit van onze organisatie te vergroten.

De afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie. Dit gebeurde met het oog op zowel de kwaliteit als de omvang van de organisatie, passend bij onze rol als middenbestuur en de (besluitvorming op) nieuwe maatschappelijke vraagstukken waarop wij inspelen. Deze ontwikkeling is in Zeeland vergelijkbaar verlopen met die in andere provincies, waar eveneens sprake was van een groei van het personeelsbestand. In onze Provincie nam het aantal fte in deze bestuursperiode toe van 620 naar 665.

Qua programmatische aanpak op organisatieontwikkeling bouwen we voort op de koers die in 2024 is ingezet, waarbij Zeeland 2050 dient als kompas. De fase strategie, waarin de missie, visie en drie cultuurwaarden (vindingrijk, verbindend en uitvoeringsgericht) tot stand zijn gekomen, is afgerond.

We bouwen verder aan cultuur & gedrag, resultaatgericht werken en de structuur, onze drie ontwikkellijnen. Met deze drie ontwikkellijnen willen we de uitvoeringskracht van onze ambtelijke organisatie versterken en het ambtelijk vakmanschap vergroten. We werken toe naar een sturingsconcept en structuur die eenvoudig, helder en uitlegbaar is en past bij de huidige én toekomstige organisatie.

Belangrijke resultaten die hierbij horen zijn dat de basis verstevigd wordt, de lat omhoog gaat en we effectiever zijn voor Zeeland.

Om de juiste focus aan te brengen worden twee sporen gevolgd, namelijk de sprint en de marathon. De sprint met zichtbaar resultaat en versnelling op de prioritaire dossiers en de marathon waar we bouwen aan de drie ontwikkellijnen. Met deze twee sporen zorgen we voor een goede balans tussen ambitie en draagkracht. Zo bouwen we niet alleen aan een toekomstbestendig Zeeland, maar ook aan een sterke, flexibele organisatie om dit in de toekomst te realiseren.

2. Voorstellen voor uitvoeringsprogramma's en grote projecten

Inleiding

In de begroting beschrijven we integraal wat we in het betreffende jaar gaan doen. In voor- en najaarsnota's beschrijven we alleen de veranderingen in de begroting. Dus niet alles wat we doen komt in deze najaarsnota aan de orde. Vanwege het belang van de uitvoering beginnen we dit hoofdstuk met de twee uitvoeringsorganisaties. Daarna komen de voorstellen en ontwikkelingen binnen de programma's aan bod, waar in samenhang met de uitvoeringsorganisaties ook uitvoering plaatsvindt en wordt voorbereid.

We hebben twee belangrijke financiële instrumenten, namelijk de budgettaire ruimte en de investeringsagenda. De budgettaire ruimte is de ruimte die in de meerjarenbegroting nog niet is ingevuld. De investeringsagenda (en de bijbehorende reserve) heeft betrekking op investeringen die al wel zijn voorgenomen, maar waarvoor we pas vragen om de middelen ter beschikking te stellen op het moment dat daadwerkelijke besteding aan de orde is. Daarmee winnen we financiële flexibiliteit. Bij de voorstellen wordt vermeld of die betrekking hebben op de budgettaire ruimte of op de investeringsagenda.

2.1. Uitvoeringsorganisaties

2.1.1. Programmabureau Uitvoering Landelijk gebied

Om de uitvoeringskracht in het landelijk gebied te versterken werken we met een uitvoeringsorganisatie. De uitvoering van onder meer maatregelen uit het Gebiedsprogramma, maatregelen natuurherstel, de Zeeuwse gebiedenaanpak, Natuurpakket Westerschelde en vastgoed is georganiseerd in het Programmabureau Uitvoering Landelijk gebied. Daarnaast is de uitvoering van de zoetwatervoorziening Reimerswaal belegd bij het programmabureau. In onze investeringsagenda houden we in onze programmering reeds rekening met een bijdrage voor zoetwaterprojecten. We verhogen deze programmering met € 10 miljoen.

Groot project Natuurpakket Westerschelde (NPW)

Het Rijk heeft ingestemd met de nazorgafspraken rondom het NPW. Formeel eindigt de looptijd van het convenant met het Rijk per 31 december 2025 nu de afgesproken 600 hectare estuariene natuur in en rond de Westerschelde is gerealiseerd. Het Rijk heeft toestemming verleend om eventueel resterende rijksmiddelen in te zetten voor verdere projecten voor natuurontwikkeling, natuurbeheer en gebiedenaanpak (Grenspark Groot Saeftinghe, Landschapspark Zwinstreek) in en rond het NPW-gebied. Als voorwaarde geldt dat resterende rijksmiddelen NPW via een bestemmingsreserve worden verantwoord.

De bevoegdheid voor het instellen van een nieuwe bestemmingsreserve is op grond van de financiële verordening voorbehouden aan Provinciale Staten. Daarom stellen wij het volgende voor:

- Het instellen van een bestemmingsreserve NPW;
- De resterende rijksmiddelen NPW worden vanuit de overlopende passiva NPW toegevoegd aan de bestemmingsreserve NPW;
- De bestemmingsreserve heeft als bestedingsdoel de doorlopende verplichtingen vanuit het NPW-programma (o.m. panoramatoren, monitoring, deelprojecten in het Grenspark

- Groot Saethinge en de Zwinstreek) en verdere nieuwe projecten voor natuurontwikkeling, natuurbeheer en gebiedenaanpak in en rond het NPW gebied.
- De looptijd van deze reserve bedraagt ten minste de duur van de meerjarige monitoringsverplichtingen (ten minste 15 jaar) en eindigt indien het saldo volledig is aangewend. Op dat moment zal ook een opheffingsvoorstel van deze bestemmingsreserve aan u worden voorgelegd.
 - We onttrekken per jaareinde de werkelijke lasten aan deze reserve.

Het Zeeuwse Landschap (HZL) is met ingang van 2025 definitief eigenaar en beheerder geworden van de Hedwigepolder. Daarmee kan nu ook het beheer definitief worden afgekocht en verrekend worden met het Natuurpakket Westerschelde (NPW). In 2024 is in verband met het beheer van de Hedwigepolder het budget voor het Subsidiestelstel Natuur en Landschap (SNL) structureel opgehoogd, met dekking uit onze eigen provinciale middelen. Nu het beheer definitief afgekocht is, is sprake van een incidentele bate van € 2.636.000 voor de Provincie in 2025, die we ten gunste van de budgettaire ruimte brengen.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Vrijval beheer Hedwige	2.636				

2.1.2. Uitvoeringsorganisatie Infrastructuur

Voor het beheer en onderhoud van onze infrastructuur werken we met de principes van assetmanagement. Dat wil zeggen dat voor verschillende typen beheerobjecten een strategie vaststellen, die uitgaat van risicomanagement en een levensduurbenadering, en die 10 jaar vooruitkijkt. Groot onderhoud dat gebaseerd is op de uitvoeringsstrategieën wordt gedekt uit de onderhoudsreserve. Het overige groot onderhoud wordt rechtstreeks uit de begroting gedekt. Op dit moment schatten wij in dat de reserve groot onderhoud voldoende middelen bevat om de overschrijding van dit jaar te dekken. Vanwege de groeiende instandhoudingsopgave in de komende jaren van onze wegen en kunstwerken, die belangrijk zijn voor de bereikbaarheid, is de verwachting dat de huidige budgetten op structurele basis ontoereikend zullen zijn voor de dekking van het beheer en onderhoud in de komende jaren. Dit zoals ook zo benoemd in het coalitieakkoord. In de voorjaarsnota 2026 komen wij hierop terug.

Uitvoeringskrediet Randweg Oud-Vossmeer

De huidige doorgaande route door Oud-Vossemeer voldoet niet meer. We zijn daarom aan de slag gegaan met een nieuwe randweg aan de zuidzijde van Oud-Vossemeer. Hiermee krijgt verkeersveiligheid en doorstroming een impuls en realiseren wij een belangrijk actiepoint uit het coalitieakkoord. In de najaarsnota 2024 heeft u besloten om een voorbereidingskrediet van € 3 miljoen beschikbaar te stellen. We vragen nu om een uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen van € 6,2 miljoen voor de daadwerkelijke aanleg van de randweg inclusief de landschappelijke inpassing. Dit wordt toegevoegd aan het bestaande krediet. We verwachten eind 2026 te kunnen starten met de aanleg. Om tijdig met de aanbesteding te beginnen, vragen we u nu het uitvoeringskrediet te vormen. We stellen voor om dit bedrag te onttrekken aan de investeringsagenda en toe te voegen aan de dekkingsreserve wegeninvesteringen, waaruit we de afschrijvingslasten vanaf 2029 gedurende 35 jaar dekken.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Randweg Oud-Vossemeer	-6.240				

Investeringskredieten Vervanging & Renovatie

In de voorjaarsnota 2024 hebben we uitgebreid aandacht besteed aan de vervangings- en renovatieopgave. Veel van onze provinciale bruggen, viaducten, duikers, wegen etc. naderen het einde van hun levensduur. Toen heeft u besloten om de budgetten voor afschrijvingen van infrastructuur vanaf 2028 te verhogen. We vragen u de volgende investeringskredieten beschikbaar te stellen, waarbij de afschrijvingslasten gedekt kunnen worden uit deze eerder opgehoogde budgetten:

Naam investeringskrediet	Omvang in €	Verwacht jaar ingebruikname	Aantal jaar afschrijving	Afschrijvingslasten per jaar in €
Damwand Kanaal door Walcheren	1.600.000	2027	30	53.333
Vervanging remmingswerken Binnenkeersluis/keersluisbrug	1.500.000	2028	100	15.000
Renovatie rotondes N253 (rondweg Oostburg/Draaibrug)	2.900.000	2028	35	82.857
Renovatie wegconstructie aansluitend op kruisingen Zeelandbrug	1.500.000	2028	80	18.750
Renovatie Binnenkeersluis	1.000.000	2028	100	10.000
Renovatie val Arnebrug	500.000	2028	80	6.250
Vervanging VRI N288 Valkenisseweg (Rondweg Biggekerke)	250.000	2028	15	16.667
Vervanging Viaduct Kloosterzande N689	250.000	2028	80	3.125
Vervanging Brug Serooskerke N651-Stoofweg	1.800.000	2032	80	22.500

In het Kanaal door Walcheren wordt een sterk verzwakte kadeconstructie vernieuwd door een nieuwe damwand, zodat deze weer veilig en duurzaam kan worden gebruikt. Ook de houten remmingswerken rond de Binnenkeersluis en Keersluisbrug zijn sterk verouderd en deels beschadigd; deze worden vervangen door een robuuste nieuwe constructie. De rotondes in de N253 bij Oostburg en Draaibrug zijn zwaar beschadigd door intensief vrachtverkeer en worden volledig vernieuwd.

Daarnaast worden de wegen en kruisingen aansluitend op de Zeelandbrug vernieuwd. Deze werkzaamheden worden afgestemd op de geplande renovatie van de Zeelandbrug in 2026. De Binnenkeersluis wordt gerenoveerd om de levensduur van deuren en bevestigingen te

verlengen, terwijl bij de Arnebrug het beweegbare rijdek wordt versterkt zodat de brug ook in de toekomst geschikt blijft voor vrachtverkeer.

Verder worden op de N288 Valkenisseweg binnen project Rondweg Biggekerke twee nieuwe verkeersregelinstallaties (VRI's) geplaatst. Eén VRI vervangt een bestaande installatie en wordt daarom vanuit het investeringskrediet Vervanging & Renovatie gefinancierd.

Voor het viaduct bij Kloosterzande (N689), dat technisch is afgeschreven, wordt nu een voorbereidingskrediet aangevraagd voor de vervanging. Tot slot wordt de brug bij Serooskerke (N651 Stoofweg) vervangen. De brug verkeert in slechte staat door ernstige betonschade. Omdat herstel niet rendabel is, wordt de brug vervangen door een nieuwe constructie.

Grote projecten infrastructuur

Voor de voortgang van de grote projecten infrastructuur verwijzen wij u naar de betreffende voortgangsrapportages.

Voor project Deltaweg wordt conform het kader Grote Projecten aan het eind van de ontwerp-fase het voorstel voor het uitvoeringskrediet aan u voorgelegd.

In de voorjaarsnota 2025 hebben wij gemeld dat we dit project ingediend hebben voor een bijdrage uit de rijksmiddelen voor Kleine verbeteringen autonetwerk of doorstroming. In het Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (BO MIRT) worden hier definitieve afspraken over gemaakt. In het BO Leefomgeving heeft het Rijk aangegeven dit project positief te beoordelen voor een bijdrage van € 20 miljoen, waarbij eenzelfde bedrag aan cofinanciering vanuit de Provincie dient te worden vastgelegd. Wij stellen daarom voor om, vooruitlopend op de definitieve besluitvorming over het totale benodigde krediet, € 20 miljoen vrij te maken voor project Deltaweg in de vorm van een investeringskrediet. Deze middelen kunnen benut worden voor grondaankopen, als zich kansen voordoen. Verwacht wordt dat besluitvorming over de rijksbijdrage op 5 november in het BO MIRT plaatsvindt.

We stellen voor om € 20 miljoen te onttrekken aan de investeringsagenda en dit toe te voegen aan de dekkingsreserve wegeninvesteringen, waaruit we de afschrijvingslasten vanaf 2029 gedurende 35 jaar dekken.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Deltaweg	-20.000				

2.2. Domein Leefomgeving en bereikbaarheid

2.2.1. Fysieke leefomgeving

Zeeland is een unieke regio om te wonen, te werken en te recreëren. Goed wonen en een mooie leefomgeving zorgen voor welzijn en geluk. Daarom is het belangrijk Zeeland veilig, economisch aantrekkelijk en ecologisch gezond te houden. Dat is de focus van dit programma.

Voor het werken in Zeeland is het van belang dat er niet alleen voldoende bedrijventerreinen zijn maar ook dat die duurzaam zijn en aansluiten op de toekomstige vraag. Samen met gemeenten werken we aan voldoende en betaalbare woningen in Zeeland. Dit doel bereiken we door het uitvoeren en het actualiseren van de woondeal, met alle partners.

Middels de gebiedsgerichte aanpak investeren we in de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad samen met een verbetering van de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit. Tijdens de behandeling van de voorjaarsnota 2025 riep u ons op om bij de begroting 2026 een voorstel te doen aan Provinciale Staten voor een eenmalige verhoging van de huidige begrote middelen voor de gebiedsgerichte aanpak in 2026 en de mogelijkheden om deze aanpak goed voor het voetlicht te brengen. We stellen daarom voor om in 2026 het budget hiervoor met € 1,5 miljoen op te ho-gen ten laste van de budgettaire ruimte. Hiermee geven we invulling aan de motie ‘Eenmalige verhoging middelen voor de gebiedsgerichte aanpak’.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Gebiedsgerichte aanpak Wonen		-1.500			

Hergebruik Leegstaande Panden (HELP)

De subsidieregeling Hergebruik Leegstaande Panden (HELP) is bedoeld voor hergebruik van leegstaande panden die nog niet voor wonen geschikt zijn. Dit kunnen beeldbepalende panden zijn of beeldverstorende verpauperde panden. Voor beeldverstorende panden is sloop en herbestemming van de locatie een mogelijkheid. De subsidie is bedoeld voor eigenaren van een leegstaand pand. Dit kunnen gemeenten, bedrijven, stichtingen of particulieren zijn. Gezien het belang van voldoende en betaalbare woningen en de belangstelling voor deze regeling stellen wij voor om het budget hiervoor in 2026 te verhogen ten laste van de budgettaire ruimte.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Regeling HELP		-500			

Schone, gezonde en veilige leefomgeving

De Provincie Zeeland werkt aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving, zoals vastgelegd in het Milieuprogramma 2023-2027. Daarbij wordt niet alleen ingezet op directe milieu-maatregelen, maar ook gekeken naar de effecten van verkeer, economie en landbouw op milieu en natuur.

De Provincie voert haar wettelijke milieutaken uit binnen de kaders van de Omgevingswet. Dit omvat het verlenen van vergunningen en toezicht op naleving van regels rond lucht, bodem, ge-luid en water. De uitvoering is belegd bij DCMR (voor majeure risicobedrijven) en de RUD Zeeland (voor overige bedrijven).

Daarnaast vervult de Provincie een coördinerende rol bij de regionale taken op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH). Samen met omgevingsdiensten, ge-meenten, waterschap, Rijkswaterstaat, natuurorganisaties, politie, Openbaar Ministerie en In-spectie Leefomgeving en Transport wordt gewerkt aan een gezamenlijke beleidscyclus, waar-onder een nieuw beleidskader VTH.

De huidige middelen voor uitvoering van deze wettelijke taken zijn toereikend.

2.2.2. Regionale Bereikbaarheid

Om mee te kunnen doen in de maatschappij moeten mensen zich veilig kunnen verplaatsen: naar werk of school, naar de winkel of de sport, naar familie of vrienden. Daar werken we aan via het programma regionale bereikbaarheid. We zijn nationaal de koploperregio in de ontwikkeling van publieke mobiliteit. We werken met de Midden-Zeelandroute aan een toekomstgericht wegennet voor Zeeland. We zetten ons in voor een goederenspoor tussen Gent en Terneuzen en voor ontwikkeling van de binnenvaart. En we investeren in zowel een verkeersveilig gedrag in het verkeer als de aanpak van prioritaire knelpunten voor de verkeersveiligheid in onze wegen en fietspaden.

Ontwikkelingen

Voor de bereikbaarheid in Zeeland wordt 2026 een belangrijk jaar. In 2026 zal in heel Zeeland de Flex rijden. En eind 2026 start de nieuwe busconcessie. Daarmee wordt de belofte uit de regionale mobiliteitsstrategie werkelijkheid dat reizigers 7 dagen per week van 6.00 uur 's ochtends tot 23.00 uur 's avonds door heel Zeeland kunnen reizen.

Het toekomstbeeld voor de Midden-Zeelandroute is gereed. In 2026 starten we met de onderzoeken naar de toekomstige vervanging van de Zeelandbrug, werknaam Oosterschelde Oeververbinding. Ook onderzoeken we de overgang over de Zandkreeksluis.

Daarnaast gaan we in 2026 door met de voorbereidingen voor Rail Gent-Terneuzen, de uitvoering van het actieprogramma binnenvaart waaronder realisatie van een extra ligplaats bij Vlissingen, de uitwerking en uitvoering van prioritering verkeersveilige infrastructuur en uitvoering van het actieplan fiets.

Bereikbaarheidsplan Westerscheldetunnel

Begin 2027 zal begonnen worden met herstelwerkzaamheden van de betonschade in de Oostbuis. De consequentie hiervan is dat deze buis 4 maanden afgesloten zal zijn voor het verkeer. De Westbuis is wel beschikbaar, maar deze kan niet het complete verkeersaanbod afwikkelen. De afsluiting van de Oostbuis zal een grote impact op de bereikbaarheid in Zeeland hebben. Samen met Zeeuwse overheden, bedrijven en inwoners zetten we de schouders eronder om de gevolgen van de verminderde bereikbaarheid te beperken. Wij hebben de regie op ons genomen om tot een bereikbaarheidsplan te komen samen met alle stakeholders. We vragen u hiervoor het volgende beschikbaar te stellen vanuit de budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Bereikbaarheidsplan WST	-200	-300			

Doorfietsroute Terneuzen - Sluiskil

We werken aan een doorfietsroute die Sluiskil verbindt met Terneuzen en het bedrijventerreinen Maintainance Value Park en DOW. Deze doorfietsroute is onderdeel van een fietsroute naar de grens en sluit aan op het Vlaamse fietsroutenet. Voor deze route is door het Rijk een specifieke uitkering van € 1.535.000 toegezegd. Eerder is reeds een krediet gevormd van € 530.000 uit onze eigen middelen. We stellen voor om aanvullend € 2 miljoen beschikbaar te stellen vanuit onze investeringsagenda, die we toevoegen aan de dekkingsreserve wegeninvesteringen ter

dekking van de afschrijvingslasten gedurende 35 jaar. Het totale bruto investeringskrediet is dan € 4.065.000, netto gaat het om € 2.530.000 eigen middelen. De jaarlijkse afschrijving is afgerond € 72.000 per jaar.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Doorfietsroute Terneuzen – Sluiskil		-2.000			

Planvorming rondweg Biggekerke

In de Voorjaarsnota 2022 is een investeringskrediet gevormd voor de realisatie van een rotonde op de kruising N288/Valkenisseweg omdat de verkeersregelininstallatie (VRI) einde levensduur naderde en een rotonde onze voorkeur had. Nadat wij de plannen met de omgeving hadden gedeeld, bleek dat de omgeving de voorkeur gaf aan het behoud van de VRI en het betrekken van een tweede kruising in de verbeteringen. In goed overleg met de omgeving kiezen we er nu voor de twee kruisingen aan te pakken, waarbij de bestaande VRI wordt vervangen en op de naastgelegen kruising op de N288 een nieuwe VRI wordt gerealiseerd. We stellen daarom voor om het eerder gevormde investeringskrediet hiervoor te benutten. De afschrijvingstermijn wijzigen we in de geldende termijn voor verkeersregelininstallaties: 15 jaar vanaf 2027.

2.3. Domein Economie en Samenleving

2.3.1. Regionale Economie

Het Zeeuwse bedrijfsleven kent een grote diversiteit: van zelfstandige ondernemers en het midden- en kleinbedrijf tot aan multinationals. Ons economisch beleid is erop gericht Zeeland te profileren als een aantrekkelijke vestigingslocatie, waar talent zich kan ontwikkelen, waar innovatie wordt gestimuleerd en waar de transitie naar een duurzame economie centraal staat.

In het kader van innovatie en economie zijn dit jaar belangrijke stappen gezet. Met de aansluiting van de Provincie Zeeland bij de AI Coalitie Nederland is de verkenning naar de mogelijkheden voor een Zeeuwse AI-hub officieel begonnen. Hiermee onderzoeken wij op welke wijze kunstmatige intelligentie kan bijdragen aan de economische en maatschappelijke ontwikkeling van de regio. Tevens vond in mei DataFest 2025 plaats. Tijdens dit evenement hebben studenten van UCR, Scalda en HZ data science en kunstmatige intelligentie toegepast rond het thema *tachtig jaar vrijheid in Zeeland*. Dit resulteerde in een inspirerende koppeling tussen erfgoed en technologische innovatie, waarmee de verbinding tussen cultuur en economie op vernieuwende wijze zichtbaar is gemaakt.

In 2026 richten wij ons nadrukkelijker op de rol van defensie en de kansen die dit biedt voor de Zeeuwse maakindustrie. Daarnaast stellen wij in deze najaarsnota voor om door te gaan met de digitale innovatiehub, die inmiddels een stevige basis heeft gelegd voor samenwerking en kennisdeling.

Onze inzet op het versterken van het vestigingsklimaat vraagt om intensivering. Dat doen we door verder te bouwen aan een aantrekkelijk imago, door talent aan te trekken én te behouden, en door stevig in te zetten op onderwijs. Hiermee sluiten we aan bij de ambities van Zeeland 2050, waarin een toekomstbestendig en innovatief Zeeland centraal staat.

Strategische Onderwijs- en Onderzoeksagenda

Afgelopen juni hebben wij u de Strategische Onderwijs- en Onderzoeksagenda 2025-2035 gestuurd. Deze agenda is opgesteld door de Stuurgroep Campus Zeeland in nauwe samenwerking met de Zeeuwse gemeenten, het Zeeuwse onderwijs, de maatschappelijke organisaties en het regionale bedrijfsleven. Daarnaast zijn in Zeeland 2050 ook de nodige ambities omtrent onderwijs opgenomen. Om de ambities waar te kunnen maken, stellen wij voor middelen vrij te maken vanuit de investeringsagenda. Hiermee kunnen wij onze aanjagende en stimulerende rol blijven pakken. Dit doen we door het versterken van het academisch onderwijs in samenwerking met onze partners, het ondersteunen van projecten met betrekking tot nucleair onderwijs, het laten aansluiten van onderwijs op de arbeidsmarkt en de inzet van de procescoördinator voor de uitwerking van de Onderwijs- en Onderzoeksagenda 2025-2035.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Onderwijs- en Onderzoeksagenda		-540	-540		

European Digital Innovation Hub (EDIH)

Binnen het Europese programma Digital Innovation Hub werkt Impuls Zeeland onder de naam Klik op Morgen aan de digitale transitie van het Zeeuwse bedrijfsleven. Ondernemers kunnen kosteloos een expert inschakelen voor hun eerste of volgende stap in digitalisering. Wij willen door met de tweede fase van dit programma. In de tweede fase van het project zal er nog meer aandacht zijn voor de thema's kunstmatige intelligentie en digitale weerbaarheid.

Van ons wordt hiervoor een nieuwe cofinancieringsbijdrage gevraagd van € 300.000 op een totale begroting van € 5,5 miljoen. De overige subsidie is afkomstig van de EU, het ministerie van Economische Zaken en de provincies Noord-Brabant en Limburg. We stellen voor om dit bedrag ter beschikking te stellen vanuit de investeringsagenda:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
EDIH		-300			

2.3.2. Cultuur, Erfgoed, Leefbaarheid en Sport

Veel van onze activiteiten richten zich op een goed, mooi en veilig Zeeland. Het cement van onze samenleving wordt echter gevormd door ontmoetingen van mensen: van sport tot culturele activiteiten, van kerk tot dorpshuis. Om prettig in Zeeland te kunnen leven is het nodig dat we ook aandacht hebben voor die sociale samenhang in gemeenschappen zodat iedereen kan meedoen. Daarom investeren we in het behoud en het benutten van erfgoed, een sterke culturele sector en inzet op positieve gezondheid.

We trekken ons het lot aan van de rijksmonumenten met een restauratiebehoefte. We zijn bezig met een inhaalslag op dit gebied. Zo stellen we subsidie beschikbaar voor de restauratie van rijksmonumenten van bepaalde categorieën rijksmonumenten. Het gaat bijvoorbeeld om kerkgebouwen, molens, stadhuizen en fabrieken. De regeling was in 2025 succesvol, er waren meer aanvragen dan dat er budget beschikbaar was. In de voorjaarsnota 2026 komen we

hierop terug en zullen indien nodig met een voorstel komen om hier extra middelen voor vrij te maken.

Transitiebudget uitvoeringsagenda cultuur en erfgoed

In 2026 gaat de nieuwe meerjarenregeling voor kunsten in werking. Dit is een transformatie in de wijze van subsidiëren van de organisaties. Dit kan frictiekosten met zich meebrengen. De adviescommissie die de beoordeling doet voor de aanvragen voor 2026-2028 is hier momenteel mee bezig. Bij de meerjarige subsidie kunsten en festivals zien we dat er in de eerste openstelling meer is aangevraagd dan er aan budget beschikbaar is. Het feit dat de regeling overvraagd wordt, laat zien dat er veel organisaties zijn (nieuw en al bestaand), die een bijdrage willen leveren aan de culturele sector in Zeeland. De regeling voor musea moet nog opengesteld gaan worden, maar we verwachten dat hier ook veel belangstelling voor gaat zijn.

Wij stellen voor om incidenteel € 2 miljoen extra beschikbaar te stellen ten laste van de budgettaire ruimte voor de overgangperiode bij de Uitvoeringsagenda Cultuur en Erfgoed. Deze middelen kunnen waar nodig worden ingezet voor maatwerkafspraken met organisaties, die betrokken zijn bij dit transitietraject. Bij de besteding van deze middelen zullen we extra aandacht besteden aan een goede en zorgvuldige invoering van het nieuwe museumbeleid en specifiek aandacht hebben voor de musea die momenteel al een bijdrage van ons ontvangen.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Transitiebudget uitvoeringsagenda		-800	-700	-500	

Regeling Cultuurversterking en cultuurinnovatie

Binnen de Regio Deal North Sea Port District (NSPD) wordt stevig geïnvesteerd in een culturele impuls. Cultuur speelt een cruciale rol in het versterken van de leefbaarheid, het stimuleren van creativiteit, het bieden van ontwikkelkansen en het verbeteren van het vestigingsklimaat binnen het District en de provincie Zeeland. Eén van de manieren waarop we dat doen, is met de subsidieregeling Cultuurversterking en -innovatie. Die kende tot nu toe twee openstellingen, met een zeer grote belangstelling. Gezien het succes en de impact van de regeling stellen wij voor € 1 miljoen extra beschikbaar te stellen voor 2026 vanuit de budgettaire ruimte. Hiermee kunnen we het stimuleringsprogramma voortzetten, zodat nieuwe culturele initiatieven kunnen worden ondersteund en de regio zich blijvend kan ontwikkelen als een bruisende en inspirerende culturele hotspot.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Cultuurversterking en cultuurinnovatie		-1.000			

2.3.3. Zorg

Om Zeeland toekomstbestendig te houden heeft Zeeland een gezonde economie en een leefbare omgeving nodig. Daarbij is een houdbaar en toegankelijk zorg- en gezondheidssysteem onmisbaar. De huidige infrastructuur staat echter onder druk en voorziet onvoldoende in de

behoeften van de Zeeuwse samenleving. Dit vraagt om een gezamenlijke visie, koers en aanpak van zorgaanbieders, financiers, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden.

Als Provincie hebben wij vrijwel geen formele bevoegdheden op het gebied van zorg; die liggen vooral bij gemeenten en het Rijk. Toch vinden wij een toekomstbestendig zorgsysteem van groot belang voor alle Zeeuwen. Daarom nemen wij het initiatief om partijen die hierin een rol of verantwoordelijkheid hebben bij elkaar te brengen, en samen te bepalen wat nodig is om een houdbaar systeem te realiseren en hoe dit in samenwerking kan worden vormgegeven. Uit de lopende verkenning met partners blijkt dat onze toegevoegde waarde ligt in het agenderen, stimuleren, verbinden, lobbyen en faciliteren.

In de komende periode werken wij, samen met zorg- en gezondheidsaanbieders verzekeraars, overheden, onderwijs- en kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en burgers, verder aan een duurzaam Zeeuws zorg- en gezondheidsecosysteem, het aantrekken en opleiden van méér mensen voor de zorgvacatures in de volle breedte en het agenderen van gezondheid binnen alle beleidsopgaven. Daarmee dragen wij bij aan de ontwikkeling van een duurzaam en toekomstbestendig zorgsysteem, in lijn met de ambitie van Zeeland 2050.

2.4. Domein Duurzaamheid en landelijk gebied

2.4.1. Landelijk Gebied, Landbouw en Natuur

Onze inspanningen in het landelijk gebied creëren niet alleen de voorwaarden, maar met name waarden om Zeeland aantrekkelijk te maken voor inwoners, ondernemers en bezoekers. De focus in dit programma ligt op dit moment op het verder uitwerken en uitvoeren van het Programma Natuur (Rijksprogramma), de natuurherstelprojecten en maatregelenpakketten uit het gebiedsprogramma (voormalig NPLG). Beide rijksprogramma's zijn van grote betekenis voor de Zeeuwse opgaven in het landelijk gebied en de Zeeuwse N2000-gebieden. Samen zijn deze programma's goed voor zo'n € 70 miljoen ten behoeve van de ontwikkeling van het Zeeuwse platteland en de natuur. In 2025 hebben wij in de uitvoering van de verschillende maatregelen verbindingen gelegd met onze partners. De gebiedenaanpak heeft daarin een belangrijke plaats gekregen en krijgt steeds meer vorm. Een flink aantal maatregelen is inmiddels in uitvoering of in de voorbereiding op de uitvoering.

Ook investeren we in goed en efficiënt beheer van Natura 2000 en Natuurnetwerk Zeeland, zowel particulier als agrarisch natuurbeheer. In de voorjaarsnota 2025 is aangekondigd dat voor het agrarisch natuurbeheer 2025 een belangrijk jaar zou worden. Hierover is intensief met het Rijk gesproken, en zijn de nodige voorbereidingen getroffen, met als resultaat dat voor het jaar 2026 extra areaal opengesteld kan worden. Onze inzet blijft om dit te blijven verhogen in de komende jaren.

Met betrekking tot soortenbeleid zien we helaas nog steeds een stijgende last door faun schade. Daarom hebben we inmiddels de periode van afschot van ganzen verlengd, wat voorzichtig positieve resultaten laat zien. Tegelijk zien we dat de landelijke pogingen om het stelsel van jacht en schadebestrijding te herzien niet snel verlopen. Via onder andere een interprovinciaal 'Faunabeheerplan gans' wordt verder gewerkt aan beheersing van ganzen en daarmee samengaande oplopende schade-uitkeringen. De verwachte uitkeringen zijn hoger dan eerdere

ramingen van ruim € 3 miljoen per jaar. Het betreft de volgende bedragen ten laste van onze budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Tegemoetkoming faunaschade	-618	-803	-803	-803	-803

Tot slot wordt gewerkt aan de realisatie van het Natuur Netwerk Zeeland. Daar waar er zich kansen voordoen zijn er gronden aangekocht en zijn subsidies verleend voor particulier natuurbeheer. Los daarvan is ongeveer 50-70 hectare van de verworven gronden ingericht met Natuur.

2.4.2. Energie en Klimaat

De energietransitie richt zich op het voorkomen van nog verdere klimaatverandering door het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen. Het doel is om in 2030 een reductie van zo mogelijk 60%, maar minimaal 55% CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990. Als provincie pakken wij onze rol als midden-bestuur in de Zeeuwse aanpak rond verduurzaming van de Zeeuwse samenleving en industrie. Dit jaar ligt focus op de versnelde aanleg van energie-infrastructuur en de aanpak rond netcongestie. Met het opstellen van het Transitiefonds Zeeland ondersteunen we het MKB om de energietransitie mogelijk te maken.

Door klimaatverandering krijgen wij te maken met meer en intensievere weersextremen, zoals hittestress, wateroverlast, droogte en de kans op een overstroming. Met de Zeeuwse aanpak voor Klimaatadaptatie en Water werken we aan maatregelen om deze gevolgen van klimaatverandering te beperken. We hebben focus op het ontwikkelen van instrumenten om klimaatadaptatie onderdeel te laten zijn van ons dagelijks werk en leven. We gaan aan de slag met concrete maatregelen en projecten om de zoetwatervoorziening in Zeeland te versterken. Daarbij richten we ons op de uitvoering van het Zeeuws Deltaplan Zoetwater en verkennen we de mogelijkheden van aanvoer van zoetwater.

2.5. Recapitulatie financiële voorstellen

Budgettaire ruimte

De hierboven genoemde voorstellen leiden in totaal tot het volgende beslag op de budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Programmabureau Uitvoering Landelijk Gebied	2.636				
Fysieke leefomgeving		-2.000			
Regionale bereikbaarheid	-200	-300			
Cultuur, Erfgoed, Leefbaarheid en Sport		-1.800	-700	-500	
Landelijk gebied, Landbouw en Natuur	-618	-803	-803	-803	-803
Totaal	1.818	-4.903	-1.503	-1.303	-803

Investeringsagenda

Verder hebben we in het voorgaande ook voorstellen gedaan om projecten te dekken uit de investeringsagenda. Samengevat geeft dat het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Innovatie (koppeling met programma Regionale Economie)					
Onderwijsagenda		-540	-540		
European Digital Innovation Hub (EDIH)		-300			
Transitiefonds Zeeland; zie paragraaf 3.2	-800				

Mobiliteit (koppeling met programma Regionale Bereikbaarheid)					
Randweg Oud-Vossemeer	-6.240				
Deltaweg	-20.000				
Doorfietsroute Terneuzen Sluiskil		-2.000			
Totaal	-27.040	-2.840	-540		

In hoofdstuk 4 geven we aan welke gevolgen deze onttrekkingen hebben voor de verdere opbouw van de investeringsagenda.

3. Overige voorstellen en ontwikkelingen

3.1. Ontwikkelingen Provinciefonds

BTW compensatiefonds

Provincies en gemeenten kunnen hun BTW-uitgaven compenseren via het BTW-compensatiefonds. Omdat het fonds een vaste omvang heeft – en de BTW-uitgaven niet – kunnen daarin overschotten of tekorten ontstaan. Dat overschot (of tekort) wordt vervolgens verrekend met de algemene uitkering in het provinciefonds (en het gemeentefonds). In de septembercirculaire 2025 is een geactualiseerde raming opgenomen. Dit heeft het volgende effect:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Ontwikkeling BTW compensatiefonds	-2.436	357	210	273	273

Ontwikkelingen Provinciefonds

In onze brief van 4 juli 2025 hebben wij u geïnformeerd over de ontwikkelingen rondom het verdeelmodel Provinciefonds. Voor de verdeling van de algemene uitkering in het Provinciefonds naar de individuele provincies wordt een verdeelsleutel gehanteerd. Die moet worden geactualiseerd; dat leidt tot herverdeeldeffecten. Voor 2026 is landelijk een tussenstap gezet. Voor Provincie Zeeland heeft dit een positief effect. Voor 2027 is nog geen knoop doorgehakt over het nieuwe verdeelmodel. Naast de effecten van het nieuwe verdeelmodel zijn er ook andere effecten zoals hogere indexaties en bijstellingen van uitkeringsfactoren en maatstaven. Per saldo ontwikkelt de algemene uitkering zich als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Ontwikkeling accres	8.696	13.171	6.095	6.269	6.278
Ontwikkeling BTW compensatiefonds	-2.436	357	210	273	273
Ontwikkeling algemene uitkering	6.260	13.528	6.305	6.542	6.551

Anderzijds vervalt vanaf 2025 de weeffout compensatie van € 6,7 miljoen per jaar die wij voorheen van andere provincies kregen. Dit betrof een correctie op de wijze hoe de Overige Eigen Middelen (OEM) voor Zeeland berekend werden. Voor de begroting 2025 hadden wij een oplossing hiervoor gevonden in het ZEH-dividend dat we in 2025 ontvingen. We stellen voor om het effect vanaf 2026 structureel te dekken uit de stelpost Provinciefonds.

Ontwikkelingen stelpost provinciefonds

Binnen onze begroting hanteren we een stelpost Provinciefonds. Die gebruiken we om fluctuaties in het accres op te vangen, maar daaruit dekken we ook de jaarlijkse indexering van de begroting en CAO-ontwikkelingen.

In de voorjaarsnota 2025 is beschreven hoe de indexering van de begroting 2026 en verder plaatsvindt. Een deel van de budgetten is met 3% geïndexeerd, een ander deel is niet

geïndexeerd. Voor enkele budgetten indexeren we volgens specifieke afspraken, bijvoorbeeld voor de busconcessie en de integrale kostensubsidies. We hebben de indexering doorgevoerd zoals beschreven in de voorjaarsnota 2025. De impact hiervan op de begroting 2026 is iets gunstiger dan de eerdere raming, vooral door een daling van de Landelijk Bijdrage Index (LBI) die voor de busconcessie geldt.

Voor integrale kostensubsidies wordt de index jaarlijks vastgesteld op basis van de richtlijn indexering IKS zoals benoemd in de financiële verordening. Dit wordt bepaald aan de hand van de septembercirculaire, in een verhouding tussen loonontwikkeling en materiële uitgaven. Voor 2026 betekent dit een indexeringspercentage van 2,6%. Dit is lager dan voorgaande jaren. Hierdoor is het effect op onze begroting gunstiger ten opzichte van de inschatting bij de voorjaarsnota.

Gezien de forse bedragen die nodig zijn voor indexaties en de onzekerheid over de herverdeling van het provinciefonds, stellen wij voor om de maximale omvang van de stelpost te verhogen naar € 6 miljoen per jaar vanaf 2027. We hebben dit ook voorgesteld in de nieuwe financiële verordening die we tegelijkertijd met de najaarsnota aan u hebben toegezonden ter besluitvorming. Voor 2026 is € 3 miljoen is toereikend.

Decentralisatie uitkering MRB

Via de septembercirculaire ontvangen we compensatie voor inkomstenderving op de motorrijtuigenbelasting (MRB) vanwege de voorgenomen korting voor elektrische voertuigen (EV) over de periode 2026-2029. Het gaat om € 4 tot 6 miljoen per jaar in genoemde periode.

Bovenstaande leidt tot het volgende totaalbeeld:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Saldo stelpost Provinciefonds na 9^e BWN	831	3.000	3.200	3.700	5.100
Effect septembercirculaire	6.260	13.528	6.305	6.542	6.551
Compensatie inkomstenderving MRB EV 2026 t/m 2029		4.160	5.132	6.415	6.415
Indexatie begroting 2026 (verschil t.o.v. inschatting in voorjaarsnota)		1.233	1.455	1.587	1.630
Indexatie IKS instellingen (verschil t.o.v. inschatting in voorjaarsnota)		510	510	510	510
Vervallen 'bijdrage andere provincies vanwege weeffout'		-6.700	-6.700	-6.700	-6.700
Subtotaal	7.091	15.731	9.902	12.054	13.506
Vrijval naar budgettaire ruimte	-7.091	-12.731	-3.902	-6.054	-7.506
Stelpost Provinciefonds wordt	0	3.000	6.000	6.000	6.000

Overige decentralisatie uitkeringen

Daarnaast zijn nog enkele decentralisatie uitkeringen ontvangen in de septembercirculaire. Deze hebben vooral betrekking op 2026 en zullen verwerkt en aan u voorgelegd worden via de slotwijziging op de begroting. Het betreft incidentele middelen voor:

- Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb)
- Spreidingswet (versterking provinciale regietafels)
- Versterking vergunningverlening maatwerk (voor grootste CO2 uitstoters industrie)
- Bestrijding invasieve exoten
- Voorbereiding bouw kerncentrales (financiële ondersteuning, vooral voor personele capaciteit om lokale kennis op te bouwen)
- Versterking omgevingsveiligheidsdiensten
- SNL-monitoring (Subsidiestelsel Natuur en Landschap)
- Actieagenda mkb-dienstverlening
- Capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)
- Rijksheren GROS (Groningen, Overijssel en Zeeland).

3.2. ZEH dividenden

Terugblik 2024

In september 2024 heeft u via het Statenvoorstel inzet ZEH-dividenden een besluit genomen over de inzet van het dividend dat we in 2024 ontvingen vanuit de Zeeuwse Energiehoudstermaatschappij (ZEH) over boekjaar 2023. Dit besluit omvatte onder meer de volgende zaken:

- 90% van het dividend in te zetten voor het genereren van structureel rendement door het uit te zetten bij de schatkist of uit lenen aan openbare lichamen.
- Het rendement op het stamkapitaal vanaf 2025 toe te voegen aan de stelpost Provinciefonds.
- De overige 10% in te zetten om de weeffout correctie Provinciefonds vanuit andere provincies te corrigeren over 2025 (€ 6,7 miljoen) en voor de zero-emissieschepen Westerschelde Ferry (€ 9,4 miljoen).

Dividend 2025

In 2025 hebben wij een bedrag van € 67,5 miljoen ontvangen vanuit ZEH over boekjaar 2024. In het afwegingskader voor de inzet van dit dividend is vastgelegd dat vanaf 2025 80% (€ 54 miljoen) van dit dividend wordt ingezet voor het genereren van structurele inkomsten. De overige 20% (€ 13,5 miljoen) van het dividend betreffen vrij besteedbare middelen.

20%-deel

Wij stellen voor de 20% vrij besteedbare middelen te besteden aan het **Transitiefonds Zeeland**. Tegelijkertijd met deze najaarsnota hebben wij u een separate brief gestuurd waarin we ingaan op de vorming van het transitiefonds binnen Impuls Zeeland. Oprichting van dit fonds is voorzien in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders in november 2025. Dit revolverende fonds zal financiering met betrekking tot projecten op het gebied van energie- en grondstoffentransitie voor het Zeeuwse MKB mogelijk gaan maken. Wij vragen u het fonds te voeden vanuit het ZEH-dividend met een eerste tranche van € 13,5 miljoen. Daarnaast dragen wij vanuit onze investeringsagenda € 0,8 miljoen bij. Samen maakt dat € 14,3 miljoen.

Financieel-technisch wordt op onze balans deze € 14,3 miljoen geactiveerd onder de financiële vaste activa. Als risicoreservering stellen wij voor om een nieuwe bestemmingsreserve te vormen: Bestemmingsreserve Impuls Zeeland, voor een bedrag van € 14,3 miljoen. Het doel hiervan is het afdekken van risico's van mogelijke afwaardering. De looptijd is gelijk aan de looptijd van het Transitiefonds. Het fonds heeft een revolverende werking. De opbrengsten die het fonds creëren zetten we in om de kosten van het fonds te dekken en voor nieuwe projecten, zodat het fonds kan groeien.

Vanuit Rijksmiddelen via de Regiodeal verwachten we een bijdrage te doen van € 1,2 miljoen en via Rijksmiddelen Netten op Zee € 0,5 miljoen. Dit zal na de benodigde goedkeuring op inzet van deze middelen aan u worden voorgelegd via een begrotingswijziging. Samen met de hierboven genoemde € 14,3 miljoen leidt dit tot een bijdrage van € 16 miljoen. Daarnaast zullen de Zeeuwse gemeenten een bijdrage leveren.

Wij hebben het voornemen om vanuit provinciale middelen in totaal een bedrag van € 25 miljoen in te brengen in het fonds. We zijn voornemens om de resterende bijdrage van € 9 miljoen te doen in de vorm van een rentedragende lening. Hierover zullen wij nog in overleg treden met de aandeelhouders van Impuls Zeeland.

80%-deel

Wij stellen voor om € 6 miljoen vanuit het 80%-deel uit te zetten voor leningen aan inwoners van Zeeland die hun eigen huis willen verduurzamen of levensloopbestendig maken. We werken in dit kader samen met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (Svn-fonds) in de **Stimuleringsregeling Langer en Duurzaam Thuis**. We zetten ons in voor een toekomstbestendige woningvoorraad. De vraag naar levensloopgeschikt wonen neemt toe. Daarnaast is een deel van de woningvoorraad in Zeeland verouderd als het gaat om isolatie en andere energiebesparende maatregelen. Door deze regeling stimuleren wij inwoners van Zeeland om deze investeringen in hun woningen te doen.

In combinatie met een bijdrage vanuit onze eigen begroting ter afdekking van risico's (zie hieronder) en het beperkte risicoprofiel van deze leningen, kan deze storting van € 6 miljoen plaatsvinden vanuit het '80%-deel' van het ZEH-dividend. We storten de € 6 miljoen in het Svn-fonds en zijn in gesprek met gemeentes met het verzoek om aanvullende financiering te verstrekken om het bereik te vergroten. Bij het Svn-fonds is nog € 0,8 miljoen beschikbaar vanuit aflossingen op eerdere verstrekte leningen. Daarnaast stellen we voor een aanvulling te doen van € 3,2 miljoen uit onze eigen begroting tot een totaalbedrag van € 10 miljoen vanuit Provincie Zeeland.

Voor de genoemde € 3,2 miljoen is het volgende beschikbaar:

- € 2,1 miljoen vanuit de investeringsagenda (in de programmering was reeds rekening gehouden met middelen voor dit doel);
- € 1,1 miljoen vanuit bestaande middelen bedoeld voor de Provinciale Impuls Wonen (PIW) 2026.

Financieel-technisch wordt op onze balans € 10 miljoen geactiveerd onder de financiële vaste activa en zorgen wij ervoor dat € 3,2 miljoen aanwezig is en blijft in de bestemmingsreserve investeringsagenda als risicoreservering voor dit fonds.

We stellen voor om de resterende € 48 miljoen op vergelijkbare wijze uit te zetten als de dividenden van 2024, zoals toegelicht in het Statenvoorstel 'Inzet ZEH-dividend 2024' van 27 september 2024. Daarbij hanteren we de volgende randvoorwaarden:

	Fixed-deel	Lineair deel
Bedrag	€ 28 miljoen	€ 20 miljoen
Looptijd	3-6 jaar	10-12 jaar
Aflossing	Einde looptijd	Jaarlijks evenredig bedrag

Naar verwachting betekent dit dat de middelen uitgeleend zullen worden aan gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en/of waterschappen buiten de provincie, met de vorm van een openbaar lichaam conform de wet Financiering decentrale overheden (Fido). Dit genereert een hoger rendement dan wanneer het geld wordt weggezet in de schatkist. In onze update van de rentebaten zijn deze effecten ingerekend. Met de huidige rentestand verwachten we een rente te ontvangen van 2,3 tot 2,9%. Nadat wij de leningen hebben uitgezet zullen wij u daarover informeren, alsmede ook over de gevolgen die het heeft voor de meerjarige rentebegroting.

Dit leidt tot het volgende totaalbeeld:

(bedragen x € 1.000)	20%-deel	80%-deel	Totaal
Transitiefonds Zeeland	13.500		13.500
Stimuleringsregeling Langer en Duurzaam Thuis		6.000	6.000
Uitzettingen in markt naar gemeenten / waterschappen etc.		48.000	48.000
Totaal	13.500	54.000	67.500

Strategische investeringsagenda Zeeland 2050

In de voorjaarsnota 2025 hebben we gemeld dat dat we in het kader van Zeeland 2050 de mogelijkheden onderzoeken om een strategische investeringsagenda met het Rijk op te stellen. Wij verwachten dat voor de financiering van het provinciale deel inzet van ZEH-dividenden nodig is. Hiervoor is op termijn een aanpassing van het afwegingskader nodig. Als deze plannen concreter worden, komen we hier bij u op terug.

3.3. Motorrijtuigenbelasting

In onze brief van 20 mei 2025 hebben wij u geïnformeerd over een fout die de Belastingdienst heeft gemaakt in de afdracht van de opcenten Motorrijtuigenbelasting naar alle provincies. Er is te veel afgedragen aan de provincies. Inmiddels is meer duidelijkheid over de impact hiervan. De Belastingdienst verreken de te veel ontvangen afdrachten over 2024 met de ontvangsten over 2025. Voor Provincie Zeeland betekent dit per saldo dat we de begrote opbrengsten over

2025 eenmalig met € 500.000 moeten verminderen. De (reguliere) ramingen in de meerjarenbegroting hoeven niet aangepast te worden.

3.4. 2e ronde budgetbewaking 2025

Om zicht te krijgen op de voortgang van de uitvoering en realisatie van de begroting is – als onderdeel van de reguliere planning & control cyclus – een tweede ronde budgetbewaking 2025 uitgevoerd.

De effecten die uit deze ronde budgetbewaking komen, zijn onder te verdelen in:

- Budgettaire effecten: die hebben een netto effect op de financiële ruimte;
- Budgettair neutrale wijzigingen: die hebben netto (meerjarig) geen effect op de financiële ruimte. Dan gaat het bijvoorbeeld om verschuivingen tussen beleidsdoelstellingen, of toevoegingen/onttrekkingen aan reserves.

In totaal leidt dit tot de volgende budgettaire effecten:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Budgettaire effecten 2 ^e ronde budgetbewaking	49	16	14	18	18

In bijlage 2 is een nadere uitsplitsing van de effecten uit de 2^e budgetronde opgenomen. We stellen voor om de effecten hieruit te verwerken in de meerjarenbegroting.

3.5. Voorstellen Basis op orde

Naast de voorstellen bij de beleidsdoelstellingen stellen wij een aantal investeringen voor gericht op de interne randvoorwaarden voor een goed en eigentijds functionerende organisatie.

Een belangrijke ontwikkeling in dit kader is de ondersteuning van de RUD-Zeeland bij de PIOFACH taken. Dat staat voor personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting. In de voorjaarsnota 2025 hebben wij u hierover geïnformeerd en zijn de benodigde extra middelen hiervoor toegekend. Wij zullen per 1-1-2026 deze taken overnemen van de gemeente Terneuzen. De voorbereidingen hiervoor zijn in volle gang.

Beveiliging Abdij

De maatschappelijke context waarin wij opereren is in beweging. Toenemend maatschappelijk activisme, polarisatie en het toenemend aantal fysieke acties richting overheidsinstellingen leiden tot een verhoogd risico op incidenten. Het is van belang dat onze beveiligingsmaatregelen passend zijn in de huidige context en risico's. In 2023 is een onderzoek uitgevoerd door de Rekenkamer Zeeland. Hieruit bleek dat de beveiliging van het Provinciehuis voorop loopt qua cybeveiligheid, maar dat de verbetering tegen fysieke indringers nog beter kon. Naar aanleiding van dit rapport zijn diverse aanpassingen doorgevoerd. We willen nu aanvullende stappen zetten door een coördinator integrale veiligheid aan te stellen, vaker een beveiligder in te huren, en randvoorwaardelijke interventies te doen. We vragen hiervoor om het volgende vrij te maken vanuit de budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Beveiliging Abdij	-66	-327	-287	-287	-287

IPO en BIJ12 begroting

Verschillende provinciale taken worden door het IPO of door Bij12 uitgevoerd. Die interprovinciale samenwerking leidt ertoe dat vraagstukken effectiever opgepakt kunnen worden en daarvoor ook tot (financiële) schaalvoordelen. Waar mogelijk verwerken we vraagstukken vanuit het IPO en Bij12 bij het betreffende beleidsveld, zoals de uitkeringen in verband met faunaschade, die in hoofdstuk 2 beschreven zijn. De resterende algemene ontwikkelingen op de IPO-begroting zijn werkgeverszaken en organisatiekosten. Die verwerken we hier. Het bedrag voor 2025 is eenmalig hoog vanwege extra investeringen in bedrijfsvoering, applicatielandschap en data. In totaal betreft het de volgende uitgaven ten laste van de budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
IPO BIJ12 werkgevers- en organisatiekosten	-695	-231	-214	-198	-181

Investeringskrediet Client Hardware

We vragen u een investeringskrediet beschikbaar te stellen van € 4 miljoen voor Client Hardware. Dit betreft vervanging van laptops en andere hardware. Deze worden vanaf 2027 in vier jaar afschreven, ten laste van bestaande budgetten hiervoor.

Rente

De prognose van de rentebaten en rentelasten is geactualiseerd. Het jaarlijkse structurele effect van het ZEH-dividend dat in 2025 ontvangen is, betreft afgerond € 0,5 miljoen. Per saldo heeft de gehele actualisatie van de liquiditeitsprognose onderstaand positieve effect op de budgettaire ruimte.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Rentebaten en rentelasten	500	350	555	750	825

Verhoging budget Fractieondersteuning Staten

In uw vergadering van 6 juni jl. heeft u besloten om het budget voor fractieondersteuning per 1 januari 2026 structureel te verhogen met € 398.000 per jaar en de financiële dekking hiervan te betrekken bij de Najaarsnota 2025. Wij stellen daarom voor deze lasten te dekken vanuit de budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Budget fractieondersteuning		-398	-398	-398	-398

Recapitulatie financiële voorstellen

Per saldo vragen de voorstellen uit deze paragraaf de volgende onttrekkingen uit de budgettaire ruimte:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029 e.v.
Dotatie / onttrekking stelpost	7.091	12.731	3.902	6.054	7.506
Motorrijtuigenbelasting	-500				
2 ^e ronde budgetbewaking	49	16	14	18	18
Beveiliging Abdij	-66	-327	-287	-287	-287
IPO BIJ12	-695	-231	-214	-198	-181
Rentebaten en rentelasten	500	350	555	750	825
Budget fractieondersteuning		-398	-398	-398	-398
Totaal	6.379	12.141	3.572	5.939	7.483

4. Financieel perspectief

4.1. Voorstellen investeringsagenda

In hoofdstuk 2 zijn voorgestelde onttrekkingen aan de reserve investeringsagenda beschreven. Voor die uitgaven geldt dat de middelen nu benodigd zijn. Die zijn verwerkt in onderstaande tabel.

We stellen voor om vanuit de budgettaire ruimte dotaties te doen aan de reserve investeringsagenda om voldoende middelen te hebben voor de projecten die in voorbereiding zijn.

Dit leidt tot het volgende totaalbeeld:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029	Totaal
Huidige stand investeringsagenda						66.657
Bestedingsgereed Najaarsnota 2025	-27.040	-2.840	-540			-30.420
Dotatie risicoreservering Svn-fonds, zie paragraaf 3.2		1.130				1.130
Dotaties uit budgettaire ruimte	16.654	6.000		2.500	9.000	34.154
Resteert na keuzes voorjaarsnota						71.521
Verdere investeringsbehoefte						-91.787
Overprogrammering						-20.266

Dat betekent dat er afgerond € 72 miljoen beschikbaar is in de reserve, terwijl er voor € 92 miljoen aan projecten wordt voorbereid. Die mate van overprogrammering is met factor 1,3 acceptabel en geeft ruimte voor toekomstige investeringen.

4.2. Financieel meerjarenperspectief

Het vertrekpunt van het financieel perspectief (de “beginstand” van de budgettaire ruimte in onderstaande tabel) is de situatie na de 9^e begrotingswijziging 2025. In onderstaande tabel zijn alle eerder genoemde voorstellen die de budgettaire ruimte raken ingerekend.

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Beginstand budgettaire ruimte	8.457	-3	-21	479	4.788
Uitvoeringsprogramma's	1.818	-4.903	-1.503	-1.303	-803
Overige voorstellen	6.379	12.141	3.572	5.939	7.483
Dotaties investeringsagenda	-16.654	-6.000		-2.500	-9.000
Subtotaal na inrekenen voorstellen	0	1.235	2.048	2.615	2.468

4.3. Ontwikkeling algemene reserve en weerstandsratio

In de stand van de Algemene Reserve per eind 2029 treedt geen wijziging op:

(bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Beginstand	53.258	47.894	30.736	26.623	21.276
Eerder besloten mutaties	-5.364	-17.157	-4.112	-5.347	
Eindstand	47.894	30.736	26.623	21.276	21.276

In de begroting 2026 is in de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing' ingegaan op het benodigd weerstandsvermogen. In die paragraaf worden de begrippen en systematiek van risicobeheersing toegelicht.

Het afzetten van het benodigd weerstandsvermogen tegen de stand van de algemene reserve laat zien dat de ratio 'algemene reserve' nog steeds ruimschoots voldoet aan het minimale niveau van 1,0. Daarmee biedt de algemene reserve voldoende ruimte om eventuele toekomstige incidentele knelpunten te kunnen opvangen.

Doorkijk en structureel beeld

Na het inrekenen van de voorstellen in deze najaarsnota sluiten we de jaarschijf 2029 af met een structureel beeld van ongeveer € 2,5 miljoen. Hoe de structurele ruimte zich vanaf begrotingsjaar 2029 zal ontwikkelen is nog onzeker.

We benadrukken dat de ingerekende compensatie voor inkomstenderving op de motorrijtuigenbelasting vanwege de voorgenomen korting voor elektrische voertuigen (EV) incidenteel verkregen is. Dit betreft € 4 tot 6 miljoen per jaar over de periode 2026-2029. Het is onzeker hoe die zich ontwikkelt in de jaren na 2029.

Inflatie en kostenstijgingen zijn een andere factor om rekening mee te houden. Enerzijds is de stelpost provinciefonds aangevuld tot € 6 miljoen per jaar om daarmee als buffer te fungeren. Anderzijds kan het betekenen dat – afhankelijk van de hoogte van de inflatie – ook een beroep gedaan zal moeten worden op de structurele budgettaire ruimte.

Daarnaast wordt voor project Deltaweg aan het eind van de ontwerpfase het voorstel voor het uitvoeringskrediet aan u voorgelegd. Momenteel is de in de begroting alleen het voorstel uit paragraaf 2.1 ingerekend. Er dient nog – afhankelijk van de verdere besluitvorming - structurele dekking gevonden te worden voor de afschrijvingslasten van het totale uitvoeringskrediet.

Hoe de structurele ruimte zich verder zal ontwikkelen hangt van verschillende factoren af, zoals de ontwikkelingen rondom het Provinciefonds, dividenduitkeringen en bovengenoemde zaken. Daarmee zijn toekomstige keuzes in de meerjarenbegroting niet uit te sluiten.

Bijlagen

Bijlage 1: Effecten 2^e ronde budgetbewaking 2025

	2025		2026		2027		2028		2029	
(bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
960103 ICT										
Wijzigingen onder de € 25.000 worden niet separaat toegelicht.	9	-	20	-	13	-	5	-	5	-
Totaal budgettair	98	-51	68	-51	65	-51	69	-51	69	-51

Budgettaire neutrale effecten 2^e ronde budgetbewaking 2025

	2025		2026		2027		2028		2029	
(bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt										
Voor het toezicht op de kwaliteit zwembadwater worden bijdragen van de Zeeuwse gemeenten ontvangen, deze worden ook bijge- raamd aan de lastenzijde.	132	132			-	-	-	-	-	-
020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans										
Voor de cofinancieringsverplichting die Provincie Zeeland in OP- Zuid 2021-2027 heeft, is budget beschikbaar in de (meerjaren)be- groting. Middels een budgettaire neutrale begrotingswijziging wordt de dekking voor de verwachte cofinancieringsinspanning voor de najaarsopenstelling 2025 op de juiste plaats in de provinciale be- groting 2026 (jaar van lastenneming) geraamd, zodat beoogde dekking voorafgaand aan deze vijfde openstelling geregeld is. De beschikbare cofinancieringsmiddelen worden via de bestem- mingsreserve 'Cofinanciering Europese projecten' overgeheveld naar 2026.	-91	-	40	-	-	-	-	-	-	-
020110 Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige be- drijventerreinen										
De openstelling voor de subsidieregeling Impuls bedrijventerrei- nen sluit op 31 december 2025. Dit betekent dat de subsidieverle- ningsbeschikkingen in 2026 worden afgegeven en ten laste ko- men van dat boekjaar. De beschikbare middelen worden daarom naar 2026 overgeheveld.	-1.000	-	1.000	-	-	-	-	-	-	-
030103 Natuurherstel										
Betreft het opnemen van de SPUK-regeling programma natuur in de (meerjaren)begroting.	4.516	4.516	8.832	8.832	6.189	6.189	1.390	1.390	37	37
030106 Een volhoudbare landbouw										
Vanwege capaciteitsproblemen bij het externe uitvoeringsloket (RVO) zijn de openstellingen voor Europese subsidies vertraagd. Samen met ons ambtelijk apparaat hebben wij richting RVO en Rijk druk gezet waardoor er toch regelingen opengesteld konden worden. De inhaalslag is in 2025 gestart en zijn de eerste be- schikkingen geslagen. In 2026 verwachten we verder te gaan met de inhaalslag. Hiervoor is het nodig een deel van de provinciale cofinancieringsmiddelen over te hevelen naar 2026.	-2.000		2.000							
Betreft het opnemen van de doeluikering kenniscentra Bodem in 2025.	60									

	2025		2026		2027		2028		2029	
(bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Zie toelichting bij doelstelling 020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans.	-553		414							
030108 Natuurontwikkeling										
Betreft het tijdelijk aantrekken van een medewerker tlv functioneel budget.	-60	-	-30	-	-	-	-	-	-	-
040109 Vestigingsklimaat, imago en talent										
Kennis- en Innovatienetwerk Fieldlab Zephyros werkt in 2025 toe naar de vorming van een zogeheten Super Publiek-Private Samenwerking (PPS) en ontvangt hiervoor een projectsubsidie. Doordat het netwerk zich in een transitiefase bevindt, viel het buiten de kaders van de reguliere openstelling K&I Netwerken 2025-2027. Het netwerk wordt in de gelegenheid gesteld een aanvraag op te werken voor 2026.	-130	-	130	-						-
Met ingang van 2026 wordt voorgesteld de budgetten ten behoeve van initiatieven rondom Filmcommissie en Rescue Zeeland structureel te herschikken en onder te brengen bij de daartoe passender begrotingsdoelstellingen.			-60	-	-60	-	-60	-	-60	-
040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht										
In de Najaarsnota 2024 zijn middelen beschikbaar gesteld ter verduurzaming van de Zeeuwse visserijvloot (mossel- en oesterkotters). Om hier invulling aan te geven trekken we op met het ministerie van LNVN. Ook wordt bekeken of deze verduurzaming onderdeel kan worden van het bredere Transitiefonds (in oprichting) waar samen met Impuls Zeeland naar toegewerkt wordt. Het streven is dit in de 1e helft van 2026 gerealiseerd te hebben.	-1.250						-	-	-	-
Zie toelichting bij doelstelling 020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans.	-481		550							
Wijzigingen onder de € 25.000 worden niet separaat toegelicht.	3	3	3	3	3	3				
040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie										
Met het Ministerie van BZK is afgesproken dat de resterende middelen uit de afgeronde Regio Deal Zeeland naar aanleiding van het faillissement van Polystyrene Loop BV worden ingezet voor het bevorderen van de recycling van Polystyreen (piepschuim). PS Loop B.V. (de nieuwe eigenaar van de recycling fabriek) recycleert inmiddels polystyreen en is een samenwerking aangegaan met de Universiteit Gent. De resterende middelen worden ingezet voor een leerstoel.	63	-	63	-	63	-	63	-	-	-
040112 Europa, Rijk en Regio										

	2025		2026		2027		2028		2029	
(bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
De Provincie heeft subsidie beschikt gekregen vanuit het NSP voor de uitvoering en het beheer van het LEADER-programma. De hiermee gepaard gaande baten en lasten worden in de provinciale begroting geraamd.	91	91	77	77	45	45	63	63	-	-
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen										
Zie toelichting in de najaarsnota over planvorming rondweg Biggkerke. De looptijd en ingangsdatum van de afschrijvingen wijzigt.	-250				45	-	45	-	45	-
050112 Investeren in bereikbaarheid voor personen en goederen										
Zie toelichting bij doelstelling 020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans.	-264		120							
De voorbereidingen zijn gestart voor de realisatie van een extra ligplaats voor de binnenvaart langs het kanaal door Walcheren. Dit gebeurt in combinatie met een onderhoudsproject. De uitvoering en oplevering staan gepland voor 2026, waardoor de bijbehorende lasten ook in 2026 verantwoord worden. Hiervoor wordt het budget 2025 overgeheveld naar 2026.	-250		250							
060105 Basis voor Cultuur en Erfgoed										
In 2025 zijn subsidies beschikt in het kader van de subsidieregeling restauratie Rijksmonumenten. Voor het opengestelde subsidieplafond van € 3,2 miljoen was in 2025 budget beschikbaar. Op grond van financiële regelgeving dienen de lasten van onderhavige subsidieverleningen volledig verantwoord te worden in het boekjaar van de startdatum van de projecten. Binnen deze openstelling zijn een aantal subsidies beschikt voor projecten die starten in 2026. Daarom is het voorstel om de daarvoor beschikbaar gestelde middelen uit 2025 over te hevelen naar 2026.	-1.532		1.532							
Zie toelichting bij doelstelling 020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans.	-134									
Met ingang van 2026 worden budgetten ten behoeve van initiatieven rondom Filmcommission en Rescue Zeeland structureel te Herschikken en onder te brengen bij de daartoe passender begrotingsdoelstellingen			40		40		40		40	
Naar aanleiding van de Uitvoeringsagenda Cultuur & Erfgoed 2025-2032, waarin 2025 bestempeld is als overgangsjaar, zijn diverse concretiseringsbesluiten genomen. Als gevolg hiervan worden lasten budgettair neutraal herverdeeld.			50		50		50		50	
060106 Participatie en Publieksverbreding										
Wijzigingen onder de € 25.000 worden niet separaat toegelicht.	-11									

	2025		2026		2027		2028		2029	
(bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
In het kader van de afspraken uit de Regio Deal North Sea Port District (RD NSPD) wordt voorgesteld om in 2025 vanuit de bestaande budgetten middelen over te hevelen, en op die manier aan de provinciale cofinancieringsinspanning op Cultuurprojecten RD NSPD te voldoen.	-250									
Naar aanleiding van de Uitvoeringsagenda Cultuur & Erfgoed 2025-2032, waarin 2025 bestempeld is als overgangsjaar, zijn diverse concretiseringsbesluiten genomen. Als gevolg hiervan worden lasten budgettair neutraal herverdeeld.		-	-50	-	-50	-	-50	-	-50	-
060109 Innovatie en Transitie										
In het kader van de afspraken uit de Regio Deal North Sea Port District (RD NSPD) wordt voorgesteld om in 2025 vanuit de bestaande budgetten middelen over te hevelen, en op die manier aan de provinciale cofinancieringsinspanning op Cultuurprojecten RD NSPD te voldoen.	250									
De Provincie Zeeland heeft een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de gemeente Veere voor de uitvoering van Erfgoed Dealproject Klimaatgeraamte Landfront Vlissingen: Pilot Koudekerke. De hiermee gepaard gaande lasten en baten worden budgettair neutraal centraal op één post in de provinciale begroting geraamd.	192	181								
060110 Leefbaarheid – Meedoen en Gezond in Zeeland										
Zie toelichting bij doelstelling 020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans.			207							
In 2025 is er vanwege de NAVO-top een aantal wielerevenementen (Omloop van Borsele en de ZLM – Tour) geannuleerd. Daardoor is er binnen het budget voor sportevenementen ruimte ontstaan. Omdat we in 2026 bovenop alle reguliere evenementen met het WK Cyclocross een bijzonder eenmalig evenement krijgen, stellen we voor, in afwijking van de Financiële verordening, een deel van dit structurele materiële exploitatiebudget over te hevelen naar 2026.	-25		25							
Wijzigingen onder de € 25.000 worden niet separaat toegelicht.	17	-	20	-	20	-	20	-	20	-
070103 Sterk provinciaal bestuur										
In 2027 worden weer verkiezingen gehouden voor Provinciale Staten. We hebben hiervoor budget gereserveerd in 2027. Enkele voorbereidingen hiervoor starten echter al in 2026, waarvoor we budget vanuit 2027 naar voren halen.	-	-	30	-	-30	-	-	-	-	-
080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water										
De middelen voor de SPUK-gelden impulsregeling klimaatadaptatie worden overgezet van 2025 naar 2026.	-62	-62	62	62						

	2025		2026		2027		2028		2029	
(bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
In 2025 wordt gewerkt aan de lange termijn visie Zuid Westelijke Delta. Hiervoor worden van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen bijdragen ontvangen.	90									
Zie toelichting bij doelstelling 020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans.	-25		204							
Het Rijk heeft een specifieke uitkering (SPUK) verstrekt aan de Provincie Zeeland voor de uitvoering van de Gebiedsinvesteringen Netten op Zee (GNOZ). De Provincie is in deze SPUK aangewezen als regiokassier. Middels overeenkomsten tussen de Provincie Zeeland en de gemeenten worden financiële middelen overgeheveld.	-450	-450								
080103 Energietransitie										
Zie toelichting bij doelstelling 020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans.	-626	-	621	-	-	-	-	-	-	-
080107 Deltawateren										
In 2025 wordt gewerkt aan de lange termijn visie Zuid Westelijke Delta. Hiervoor worden van Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen bijdragen ontvangen.	33	123	-	-	-	-	-	-	-	-
900102 Provinciefonds										
Betreft het opnemen van de doeluitkering kenniscentra Bodem in 2025.	-	60	-	-	-	-	-	-	-	-
900106 Onvoorzien inclusief stelposten										
Met het Ministerie van BZK is afgesproken dat de resterende middelen uit de afgeronde Regio Deal Zeeland naar aanleiding van het faillissement van Polystyrene Loop BV worden ingezet voor het bevorderen van de recycling van Polystyreen (piepschuim). PS Loop B.V. (de nieuwe eigenaar van de recycling fabriek) recyclet inmiddels polystyreen en is een samenwerking aangegaan met de Universiteit Gent. De resterende middelen worden ingezet voor een leerstoel.	-250	-	-	-	-	-	-	-	-	-
960101 Personeel										
Wijzigingen onder de € 25.000 worden niet separaat toegelicht.	-4	-	75	-	-6	-	-6	-	-	-
960102 Huisvesting en facilitaire zaken										
Wijzigingen onder de € 25.000 worden niet separaat toegelicht.	6	-	6	-	2	-	2	-	-	-
960103 ICT										
Wijzigingen onder de € 25.000 worden niet separaat toegelicht.	9	-	-15	-	3	-	3	-	-	-

	2025		2026		2027		2028		2029	
(bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
960104 Overige overhead										
Wijzigingen onder de € 25.000 worden niet separaat toegelicht.	-14	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve	6.843	-2.000	25	7.248	30	108	-	108	-	45
Totaal budgettair neutraal	2.593	2.593	16.222	16.222	6.344	6.344	1.561	1.561	82	82

COLOFON

Uitgave
Provincie Zeeland

Fotografie

Bezoekadres
Provinciehuis, Abdij 6
4331 BK Middelburg

Contact
provincie@zeeland.nl

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 23 september 2025

